

Nezaket, Zarafet, Nezahat

Bu yazıda, görmezlikten gelinmeyecek büyük etkilerini ve faydalarını göz önünde bulundurarak, **“nezaket, zarafet, nezahet”** gibi çok önemli üç erdeme -sosyolojik yaklaşımlarla- ışık tutmaya çaba göstereceğim. Ayrıca Süryanice anlamdaşlarını da irdeleyeceğim. Çünkü tematik içerikleri nedeniyle bu erdemler ahlaki ve düşünsel yaşamda çok önemli işleve sahiptir.

Ahlaki temizliğin temelini oluşturan ve ahlaki tutarlılığı önceleyen bu erdemlerin varlığı ilerleme/gelişim demektir: Yaşamı kolaylaştırır. Nefes aldırır. Özü gürleştirir. Yokluğu ise, gerileme/negatif durgunluk demektir: Yaşamı zorlaştırır. Oksijeni zehirler. İlişkileri baltalar. İnsan onurunu yaralar. Samimiyeti sakat bırakır. Dürüstlüğü süründürür.

Anlamsal inceliklerinde görünmeyen bir hiyerarşi olsa da, her biri farklı ve özgün anlamlara sahiptir. Türdeş anlamlarıyla yekdiğerini tamamlar. Fiziksel, ruhsal, zihinsel, duygusal katkılarıyla içsel donanımlara güç katar.

Özellikleri itibarıyla, bu erdemler insani davranışlarda üst düzey bir tekâmül durumuna ve gelişkin bir ruh haline işaret etmektedir. **Ortak/toplumsal yaşamda karşılıklı ilişkilerin doğru akışta devam etmesini ve ilerlemesini sağlarken, tıpkı tevazu gibi, insanın yaratılış gayesi olan kendini tanıma ve yönetme (özdenetim) yolculuğuna kaliteli yakıt taşımaktadır.**

Bu hayati önemlerinden ötürü yazar Norman Cousins (1915-1990) **“Medeniyetin en yüksek noktası sanatla değil, insanların birbirlerine üstün nezaket gösterebilme yetenekleriyle ölçülür”** sözünü yazmıştır.

İnsanın yaratılışında doğal olarak var olan bu üç özellik/huy/erdem, temel görgü kurallarında saygın yere sahiptir. Ancak toplumsal gerçeklik içinde zaman içinde kazanılan yerleşik algılardan, kalıp yargılardan (sterotipler),

önyargılardan, yanlış anlamalardan, olumsuz koşullanmalardan, olumsuz düşüncelerden, içten pazarlıklı yaklaşımlardan, art niyetlerden, kıyaslamalardan, hor görmelerden, nefretlerden, kinlerden, kıskançlıklardan, çekememizliklerden, kuruntulardan, takıntılardan, tutkulardan, ihtiraslardan, kibirlerden, gururlardan, maskelerden, bilgisizliklerden, alınganlıklardan, gücenikliklerden, bağınazlıklardan, kaprislerden, komplekslerden; ve sahip olunanların insana egemen olmasından ötürü insanın doğal yapısı dumura uğramaktadır. Bulanmaktadır. Negatifleşmektedir.

Nezaket, bilindiği üzere, öğrenilebilen bir huydur/erdemdir. İletişimin, etkileşime dönüşmesi için bütün ilişki türlerinin arka planında mutlaka yer alması gereken çok önemli bir tutumdur. Sağlıklı ve verimli iletişim/etkileşim için nezaket her şartta, her zaman ve herkesten beklenen bir görgü kuralıdır. Olmazsa, olmazdır.

Farsça sözcükten Arapça gramer kuralına göre üretilmiş Türkçe bir türev olan nezaket; naziklik, incelik, terbiye edep, önemseme anlamlarını taşır. Sıfat hâli: **Naziktir.**

Antik Bethnahrin (Mezopotamya)'nın üretken ruhunu günümüze taşıyan Süryanicede nazik “**radhyo/ܪܕܝܐ**”dur. Nezaket “**radhyutho/ܪܕܝܘܬܐ**”.

Zarafet, Arapçadan Türkçeye geçmiştir. Hoşluk, güzellik, incelik, şıklık, kibarlık anlamına gelir. Hal ve tavırlarda güzel görünüş, davranışlarda uyum demektir. **Sıfat hali: Zariftir.**

Süryanicede zarif, “**rmiso/ܪܡܝܣܐ**”dur. Zarafet “**rmisutho/ܪܡܝܣܘܬܐ**”.

Zarafet/rmisutho de nezaket/radhyutho gibi -daha zor olmasına rağmen- kültürel seviyeye göre sonradan edinilebilen erdemlerden/hasletlerden/özelliklerdendir.

Nezahat kavramı, Arapçadan Türkçeye geçmiştir. Sevecenlik içeren nazik ve yumuşak tutum demektir. Paklık, temizlik, içsel temizlik, ahlaki temizlik, incelik, saygıdeğer anlamındadır. Sevecenlik içeren nazik ve yumuşak tutum demektir. **Sıfat hali: Nezihtir.**

Süryanicede nezih “**zahyo/ܠܐܝܬܐ**”dur. Nezahat “**zahyutho/ܠܐܝܬܐܝܬܐ**”.

Tahmin edileceği üzere, nezahat/zahyutho kolay kazanılacak erdemlerden değildir. Karakter eğitimi ve kişisel gelişim gerektirir. Kültürden çok, ahlak ve değerlerle ilgilidir. Daha çok birinci derecedeki çevresel aktarımlarla elde edinilen bir karakter özelliğidir.

Nobel ödüllü ünlü yazar Rabindranath Tagore (1861-1941) konuya ilişkin der ki; **"Nasıl duyumsadığımızın ya da ne bildiğimizin önemi yoktur; potansiyel yeteneklerimizin ya da becerilerimizin önemi yoktur. Önemli olan tek şey, onlara can veren eylemdir. Birçoğumuz bağlılık, cesaret, aşk gibi kavramları biliriz, ancak gerçekte bilmek, yapmak demektir. Yapmak, kavrayışı bilgeliğe taşır; eylem bilgiyi bilgeliğe dönüştürür. Oturup suya bakmakla karşı kıyıya geçemezsin."**

Ünlü bilim insanı fizikçi Albert Einstein (1879-1955) ise şöyle fikir beyan etmektedir: **"Sizin gerçek değeriniz; insanlara karşı beslediğiniz hislerle, yaptığınız işlerle, davranışlarınızla ve yapacağınız iyiliklerle ölçülür."**

Niyet/düşünce/söylem/eylemlerimizden sorumlu olduğumuz kendimizi tanıma/keşfetme ve yönetme yolculuğunda, işin sırrı, madde ve manayı dengelemekte; esneklikle ve uyumlanmayla, nezaket, zarafet, nezahetle yola devam etmektir. Pozitif akışta kalmaktır.

O halde kendimizi değil, ruhumuzu büyütmeliyiz. Kendimizi değil, idrakimizi yükseltmeliyiz. Kendimizi değil, bilincimizi yükseltmeliyiz. Kendimizi değil, sorumluluğumuzu büyütmeliyiz. Kendimizi değil, anlayışımızı büyütmeliyiz.

Kendimizi değil, sevgimizi büyütmeliyiz. Kendimizi değil, insanlığımızı yükseltmeliyiz. Kendimizi değil, değerlerimizi büyütmeliyiz. Kendimizi değil, diğerkâmlığımızı yükseltmeliyiz. Kendimizi değil, içimizdeki çocuğu büyütmeliyiz. İşte o zaman biz de gelişir, yükselir, büyürüz... Ve yaşamda **“nezaket, zarafet, nezahat”** gibi erdemlerin hazzını yakalamış oluruz!

Dönüştürücü etkileriyle bu erdemler, zıtlıklar ve çelişkiler dünyasında rahat ve güvenli bir yaşamın sigortası gibidir. O halde yaşam sermayesini değerlendirme sürecinde farkındalığı, sevgiyi, saygıyı, samimiyeti, sorumluluğu, sadakati, barışı, şefkati ve huzuru besleyen **“nezaket, zarafet, nezahet”** bizleri yalnız bırakmasın. Sağlıklı ve doyumlu yaşam için her koşulda ve her durumda yoldaşımız olsun.

Denildięi üzere; **“İnsan akılla bilir, kalple bulur, ruhla olur.”**

Nazık, zarif, nezih insanlara selam olsun!

Yusuf Beętaş

Süryani Dili-Kültürü ve Edebiyatı Derneęi Başkanı / Mardin